

Orientalistika mured ja rõõmud

Linnart Mäll

Seda raamatut hakati kokku panema 2005. aastal. See oli juubeliaasta, sest Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi asutamisest möödus 70 aastat. Kuid samal aastal tähistati ka teist juubelit, sest 50 aastat möödus päevast, mil Pent Nurmekund hakkas meie ülikoolis hiina keelt õpetama, tehes sellega esimese sammu, mis viis järgmisel aastal orientalistikakabineti rajamiseni. Nii et praegusel 2006. aastal sai tänapäeva Eesti orientalistika algkodu 50-aastaseks. Kuid praegu oleks ka kabineti rajaja Pent Nurmekund võinud saada 100 aastaseks.

Juubelite puhul on alati üht-teist meenutada. Näiteks seda, et 1940. aasta keskpaigaks oli trükikotta antud seltsi aastaraamatu esimene köide. Oleksime võinud tähistada selle ilmumise 55. aastat, kuid punavõim laskis selle hävitada. Tiitelleht on aga säilinud ja kes teab, võib-olla leitakse ajapikku selle juurde rohkematki.

Poolteise aasta pärast tuleb aga jälle sündmus, mida tähistada — möödub 20 aastat Orientaalseltsi taastamisest. Tollal mõlkus kohe meeles ka uue aastaraamatu tegemine, kuid esialgu otsustasime siiski leppida kuukirjaga *Sõnumitooja*, mis sai ülipopulaarseks ja ilmus peaaegu kolm aastat.

Nüüd on aga Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi uus aastaraamat koos ja hakkab kohe-kohe trükki minema. Seegi toob kaasa mõtteid. Need ei ole küll päris uued, aga neid tasub ikka ja jälle mõlgutada. Kõigepealt otsime vastust küsimusele: mis on orientalistika? Kas Ida keelte õppimine? Või Aasia maid mööda ringi sõitmine ja muljete talletamine? Või seal veel olemasolevate totalitarismi ilmingute imetlemine ja oma vaimustuse väljenda-

mine trükisõnas? Või nende vastu tülgastuse tundmine ja hoopis ammuste humanistlike ja demokraatlike institutsioonide ülistamine?

Kõik see mahub orientalistika mõiste alla.

Kuid orientalistika on eelkõige ajalooliselt väljakujunenud teadus, mille põhialuseks on töö tekstidega, eelkõige klassikaliste tekstidega — nende lugemine, uurimine, tõlkimine (mis on samuti osa uurimistööst), võrdlemine teiste tekstidega ja järelduste tegemine. Kõik see nõuab muidugi keelte põhjalikku tundmist, keeli kandvate (või kandnud) rahvaste ja nende ajaloo tundmist, aga ka olupoliitilistest hinnangutest eemalehoidmist. Tõelised orientalistid on alati, isegi rasketel surveaastatel seda suutnud.

Selle suuna hiilgavad esindajad olid kaks suurt orientalisti, Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliikmed Lev Menšikov ja Haljand Udam. Kahjuks nad lahkusid 2005. aastal meie seast. Kuid neist jäid raamatud, nii originaalteosed kui ka klassikaliste tekstide tõlked, tänu millele nad jäävad meile elavaks. Tuletagu neid meelde ka nende kirjutised, klassikatõlked ja mälestused neist siin kogumikus.

Lugedes seda aastaraamatut saavad kõik veenduda, et Eesti orientalistika põhialuseks on endiselt sama — töö, töö ja veel kord töö tekstidega. Eks ole see suur rõõm!

14. detsembril 2006